

namen: **Chris Kalden (links)** en **Kees-Jaap Hin (rechts)**
functies: **voorzitter en secretaris van de Stichting Weidegang**
leeftijd: **69 en 47 jaar**
carrière: **Kalden is gepensioneerd en voorheen werkzaam als secretaris-generaal bij het ministerie van LNV en directeur Staatsbosbeheer. Hin is strategisch adviseur bij HinSA.**

Chris Kalden: **‘Alle toekomstige ontwikkelingen hebben een relatie met weidegang en graslandmanagement’**

Op naar beter graslandmanagement

Tien jaar geleden was het oubollig, inmiddels is weidegang de 'license to produce'. Een ommezwaai die mede door de Stichting Weidegang in gang is gezet. 'De kans bestaat dat er meer weidezuivel gevraagd wordt dan verwerkers kunnen produceren', zo stelt het huidige bestuur.

TEKST ALICE BOOIJ

De melkveesector in Nederland was in de jaren zeventig van de vorige eeuw wereldkampioen weiden. Ontwikkelingen als de groei van de veestapel, een hogere productie en een toename van automatische melksystemen veranderden het aanzicht van de weilanden. Maar de trend naar steeds meer opstallen is de laatste jaren drastisch omgebogen. Steeds meer bedrijven weiden en bedrijven die het niet doen, zijn naarstig op zoek naar mogelijkheden om het toch op een of andere manier in te passen in hun bedrijfsvoering. De Stichting Weidegang heeft een belangrijke aanzet gegeven tot deze ontwikkeling. Na tien jaar maken voorzitter Chris Kalden en secretaris Kees-Jaap Hin de balans op.

Wat was de reden om tien jaar geleden de Stichting Weidegang op te richten?

Kalden: 'Er kwamen minder koeien in de wei en daarmee werden er kritische vragen vanuit de maatschappij gesteld. De gemiddelde burger vindt het vanzelfsprekend dat koeien in de wei lopen. De verplichting van weidegang lag dus op de loer. Met de oprichting van de Stichting Weidegang heeft de sector er zelf wat aan gedaan om te voorkomen dat weidegang in de politieke arena terecht zou komen.'

Hin: 'Als de sector het niet zou oppakken, dan zou weidegang uiteindelijk verplicht worden.'

Wat is er in tien jaar veranderd rondom weidegang?

Hin: 'De trend naar meer en meer opstallen van koeien is compleet omgebogen. Meer bedrijven weiden en blijven weiden. We zijn haast weer terug op het niveau van 2012.'

Kalden: 'Weiden is de standaard.'

Wat zijn de succesfactoren geweest?

Hin: 'Dat meerdere partijen betrokken zijn bij het in de wei houden van de koeien, is een belangrijke reden van het succes. De samenstelling van het stichtingsbestuur is ook bewust heel divers. Naast vertegenwoordigers uit de zuivel, het NAJK, de NMV en LTO zijn in het bestuur de Dierenbescherming, de retail, de vereniging Natuurmonumenten en het ministerie vertegenwoordigd. De hele keten heeft geholpen om weidegang weer op de kaart te zetten.'

Kalden: 'We gaan het succes niet claimen, maar we hebben wel gezorgd voor een beweging. Veehouders zijn ondersteund in hun keuzes, niet veroordeeld. Van de discussie zijn we weggebleven en we hebben ons heel sterk op de inhoud gefocust. Neem robotmelken. De veronderstelling dat je bij automatisch melken moet opstallen – zoals dat een jaar of zes geleden werd gedacht – is bestreden. Het is duidelijk geworden dat weiden en robotmelken prima samen kunnen gaan.'

Hin: 'Sterker zelfs, robotfabrikant Lely heeft een Engelstalige flyer gemaakt om de combinatie tussen robotmelken en weidegang in het buitenland uit te rollen. Nederlandse kennis en ervaring gaat weer de grens over.'

De stichting heeft er ook voor gezorgd dat er een definitie en een borging van weidegang is gekomen. Hoe belangrijk is de norm van 120 dagen en 6 uur?

Kalden: 'Wat je zegt moet je natuurlijk doen, maar de burger ligt op zich niet wakker van een dag meer of minder. De maatschappij aanvaardt dat koeien ook een flink deel van het jaar binnen staan, terwijl het weidemelklogo jaarrond gewoon op de zuivelpakken staat. Het voldoet aan de verwachtingen.'

Hin: 'Over het aantal dagen en uren is geen discussie meer, maar de neiging van de retail is wel om meer te willen. Dan kunnen ze zich blijvend onderscheiden. Maar of het nu 120 of 140 dagen is, het blijven kale getallen. Veehouders zouden echter niet tevreden moeten zijn met 120 dagen 6 uur per dag weiden. Wanneer je streeft naar efficiënt gras oogsten, is weiden een prachtige methode. Het krachtvoer staat in de wei en de koeien geven meer melk. Daar valt nog meer uit te halen.'

Wat kan er nog beter met weidegang?

Hin: 'We hebben de neiging om steeds over koeien te praten als het over weidegang gaat en niet over het gras zelf, terwijl een goed graslandmanagement ook een succesfactor is bij beweiden. We moeten beter gebruikmaken van het gras; het vakmanschap en de vaardigheden rondom de grasteelt zijn in veertig jaar bij veehouders stil blijven staan. We hebben gelukkig de weidecoaches om hierbij te helpen.'

Kalden: 'En het is goed dat er een hoogleraar graslandma-

Chris Kalden: ‘Het zou mooi zijn als we Stichting Weidegang overbodig maken’

nagement komt, daarmee neemt de kennisontwikkeling en de kennisoverdracht weer toe.’

Wat valt er nog te verbeteren in het graslandmanagement?

Hin: ‘Gras is natuurlijk het allergrootste gewas, in Nederland, maar ook wereldwijd. Als je de kennisontwikkeling vergelijkt met teelten als aardappelen, bieten of mais, dan valt er nog veel te ontdekken en te verbeteren in de grasteelt. Goed weiden is gewoon een efficiënte manier van gras oogsten. De techniek moet belangrijker worden dan de regelgeving, maar zover zijn we nog lang niet.’

Kalden: ‘Aan gras verdienen je als melkveehouder. Er hoort gewoon een verdienmodel bij.’

Kunnen we dan ook van het buitenland leren?

Hin: ‘In Nieuw-Zeeland is de aandacht voor graslandmanagement zo doorgeschoten dat ze niet meer op de koeien letten. Bij ons hebben we de focus op de koe en zoeken we naar de optimale combinatie tussen koe en gras. Hopelijk worden we daar weer wereldkampioen in.’

Heeft weidegang een plus uit de markt gehaald?

Kalden: ‘In de dagverse zuivel is weidegang inmiddels de standaard, kaas volgt de laatste twee tot drie jaar snel. De kans bestaat zelfs dat er meer weidezuivel gevraagd wordt dan zuivelverwerkers kunnen produceren.’

Hin: ‘Behalve in Nederland zie je de trend van weidezuivel nu ook internationaal groeien. In Duitsland geven zuivelverwerkers ook al een bonus op de melkprijs voor weidegang. Er wordt heel goed naar ons gekeken.’

Wordt het Nederlandse concept gekopieerd?

Hin: ‘Ja, daar balen we wel van, maar dat is het spel. Als je succesvol bent, is dat niet tegen te houden. Aan de andere kant zullen er niet veel landen zijn waar meer dan tachtig procent van de bedrijven de koeien weidt. Het is natuurlijk wel goed om te zien dat onze definitie ook in onze exportmarkten wordt overgenomen.’

Als weidegang de standaard is, is een plus op de melkprijs dan vol te houden?

Kalden: ‘De plus voor weidemelk is gegeven de huidige situatie zeer terecht. Maar inderdaad: als het de norm is, zou het zo-

Kees-Jaap Hin: ‘Gras heeft een emotionele lading: het is groen, fris en ruikt heerlijk’

maar kunnen dat het over een aantal jaren van een bonus naar een malussysteem omslaat.’

Hin: ‘Voor de retail is er maar één ding belangrijk: je moet in het schap terecht komen en daarvoor moet je weidegang hebben.’

Nu weidegang haast verzekerd is, welke kansen liggen er nog voor de zuivel om zich in de toekomst te blijven onderscheiden?

Kalden: ‘De productiewijze. Voedsel staat in een andere context dan vijftig jaar geleden. Items als welzijn, milieu, ggo en biodiversiteit zijn actueel. Het zijn allemaal thema’s die een relatie hebben met weidegang en graslandmanagement.’

Hin: ‘Gras speelt altijd een rol in toekomstige trends, zoals een duurzame productiewijze. Nieuwe onderscheidende invalshoeken in de manier van melk produceren volgen elkaar in de toekomst snel op. Sneller dan we tot nu toe gewend zijn. Consumenten willen weten waar hun voedsel vandaan komt. De associatie gras, koe en melk levert een prachtig verhaal waar marketeers veel mee kunnen.’

Is honderd procent weidegang haalbaar in Nederland?

Kalden: ‘Het hoeft niet hoger dan die 81,4 procent, maar aangezien grondgebondenheid steeds belangrijker wordt, liggen er kansen voor meer weidegang. Wellicht dat het over een paar jaar tussen de 85 en 90 procent schommelt.’

Hin: ‘Bij sommige bedrijven past het gewoon niet, denk aan de grootte van de huiskavel of de grondsoort.’

Heeft de stichting nog bestaansrecht met de doelstelling van het convenant in zicht?

Hin: ‘Opheffen van de stichting is onze ambitie. Maar er is nog onbenutte ruimte in graslandmanagement en goed weiden. We hebben nog wel wat te doen.’

Kalden: ‘Het convenant is geen bijbel, het is niet voor de eeuwigheid. Wanneer er echter geen aandacht meer is rondom weidegang, dan zakt het weer weg. De noodzaak van borging blijft altijd en het heeft voor de positionering toegevoegde waarde dat samen met de stichting te doen. De stichting is daarbij een hulpmiddel, geen doel. Het zou mooi zijn als we onszelf overbodig maken.’